

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 27. Oktoberben 1787.

Mit tsinálnak az Europai Politikusok ?

U zek edgyütt beszélgetnek, és edgyik szemeket bé-
húnynán, a' másikon (Perspectiva) edgy olyan
mezszze-nézö üveget tartanak, melynek edgyik felén
a' dolgokat máig-is fokkal nagyobbnak, a' másik felén
pedig fokkal kisebbnek szemlélven, (a' Bétsi Német
levelek szerént,) azt beszéllik, hogy a' Bétsi Udvar-
nál lévő Pruszszus Követ ezen F. Udvarnak jelentette
légyen, hogy az ő Kiráallyának ugyan az ellen, hogy
a' F. Tsászár a' Törökszélekre hadi-erőt alított, semmi
szova nintsen, hanem azt, hogy ő Felsege a' Török
ellen hadat-indittsan, bé-hunyt szemmel nem fogná
nézni; melyből jó-részt által lehet látni, mitsoda e-

lőre való vigyázásból áljon edgy F. Tsászári Tábor, Fő-igazgató-Vezér *Laudon* alatt (melyről már emlékezünk) Tseh és Morva Országokban készen. Ugyan ezen közönséges Levél által tudósítottunk arról-is hogy a' F. Ts. és K. Konstantzinápolyi *Internunciuson* is már éppen azon szerentsétlenség történt volna, a' mi a' Muszka Követen; de ha ez igaz volna-is, azok előtt, kik a' II-dik JOSEF rettentő hadi-készületeit gondolóra vészik, véletlen történetnek nem tartathatik. Minden órán bővebb híreket hallunk; mert a' Konstantzinápolyi rég várt *Kurirt*-is a' múlt Vasárnap meg-érkeztnék lenni mondják; kinek meg-érkezése után-is a' hadi-készületek meg-nem szüntenek, sőt a' napokban-is 2000 hadi költöztető szekerek, mennél hamarébb lehető el-készittések eránt adaték rendelés. A' hajdon hivataljokról önként le-mondott, vagy attól hibájokért meg-fofztatott Hadi-tisztek minden felől jönnek Bétsbe, a' F. rendelés szerént, hogy a' kétfejű Sasos Zászlók alatt újra hívféges szolgálattat tehesenek. A' 7-esztendeig tartott Pruszszus háboru alkalmatofságával (tudva vagyon) hogy 2 Batalion, a' maga hadi-kötelefségének el-mulatásáért, kaszszirasztatott vala. Ezen két Batalionból lévő két Tisztek éppen akkor lévén a' Regement szolgálattában, mikor az ő Bataliomok hibázott, noha jelen nem valának, mind azonáltal a' hadi kemény törvén szerént, nékiek-is a' magok Bataliomok büne büntetését kellettven szenvedni, azon időtől fogva el-titkólt életet élnek vala. Már most ezen ajtó előtt álló háborúnak alkalmatofságával ezek-is a' F. Monárcha eleibe jövének, és a' magok ártatlanságokat meg bizonyítván, jól van, mondá a' Monárcha: én egyedül fegethetek ezen e' dólgon, adjanak ketek kezet én nékem és mind a' kettőjöknek ezen hosszszas szenvedés után

után, az én Táboromnál jó hadi-szolgalatt yok lészén, és leg ottan hadi - Tisztekké tétetének.

Hogy a' Törökök az Auszriai Birodalmok ellen is szinte olly kegyetlen indulattal láttassanak lenni, mint a' Muszkák ellen, minden levelek bizonyosnak írják; noha még eddig semmi F. Tsászári földön tett pusztittásról nem tudosittanak. — A' II-dikben Konstantzinápolyból jött Kurirnak meg-érkezése után, minden Bétsben lévő Görög kereskedőknek Török Országba való kereskedések és levelezések keményen megtiltatott. 12-dikben a' Hadi-hajosak ferge, egész készülettel, kiknek hadi-készületjeket 60 négy lovos szekér viszi vala, Bétsből ki-indult, és Tot-Országig a' szárazon, azután pedig a' száván, a' magok ki-rendent helyre sietnek. Feldmarsal Laytnánd *Olivier Vallis* nyugodolomra tétetett, és ennek helyét és rangját Generál Gr. Ríszki foglalta. Sok más fő Hadi-tiszt Urak lépptenek nagyobb rangra; de a' kiknek neveiket Magyar betükkel bajos lévén írni el-halgtadjuk. — Azt olvasom egy levélben, hogy a' F. Tsászári Tábor-mellé tsak 48-ezer hadi készületeket vonó hámos lovok kívántatnak. —

Egész Európának edgyik szegeletéből sem vehetünk olly örvendetes tudosítást, mely a' veszedelmes tűz helyett, békefséget hirdetne. Minden Levelek, azt írja edgy jóakaronk Galitziából, mellyek Ukrániából és Lengyel-Országból jönnek, azon pusztittásokról, égetésekről és veszedelmes öldöklésekről, mellyeket a' Törökök, a' Muszka és Lengyel határ-széleken visznek végbe, egy hangan beszéllenek. Már 22-ezer embernél többen lettenek ezeknek kegyetlen prédáivá, és 250 falaknál és városaknál többet égettenek-fel és pusztitottanak-el. Ha mingyárt a' közön-séges félelem valamivel nagyobbittatta volna-is ezen

veszedelmet; még-is igaz az, hogy a' Törökök' fene indulatjok semmi határt nem esmérvén, a' tett károk és veszedelmek le-irhatatlanak. En el-hiszem, írja a' tudósító, hogy mindezekért a' Törökök kettős mértékben meg-lakolnak; de addig sok faluk, városok és emberek forognak veszedelemben. Az a' mód, mellyszerént a' Törökök és Tatárok a' Keresztények ellen szoktanak kegyetlenkedni írgalmatlanúl íratik-le. Ezek többnyire mindég estvéli szürkenyetkor ütnek a' Falukra és Városokra, és leg-ottan tüzet adnak ezeknek, Ha a' szerentsétlen lakosok a' magok házaiban nem égnék, mikor azokból ki-szaladoznak, ezen fene természetü vad-állatok nagy sikoltások között ütnek rájuk; mind a' két nembéli öregeket vagy levágják, vagy lófarkon vantzolván kegyetlenül öldesik-meg; az ifjú Férfiakat, Afzszonyokat és Leányokat lovak farka után kötik, a' 3 és 5 esztendő köztött lévő gyermekeket, mint a' Mézfáros a' Bárányt, öfzve kötik, lovaikra vetik és egy tsomoban hordván, annakutánna örökös fogaly-szolgáknak Török-Országba viszik. — Egy tudósítás szerént, mellyet Katarinaszlaviából az ott vezérlő Muszka fő Vezér Pétervárába írt, az Oszakovnál esett tengeri ütközött, melly még Augustusnak 30-dik napján történt, tsak ugyan igaz; de a' melyben a' Muszkák igen keveset vesztettének; noha még akkor a' had nem lévén ezen a' földön még ki-hírdetve, készületlenek valának. — Azon nagy Török Tábor, melly az egész Muszka hatalom ellen tsatázandó, Oszakovhoz nem meszse Cogia vagy Hoggia mellett fekszik. — Lengyel Országban Circuláris parantsolat küldetett minden Tanátshoz, Ministerekhez, sőt még azokhoz is, kik az Orzágon kívül-vagynak; mely által ezek, egy Ország-Gyülésére, mellyet a' Király maga

ga fog tartani olly kemény parantsolat alatt hivatnak, öszve, hogy a' ki ezen meg-nem jelenéndik, minden jűfsától és méltóságától meg-fogna fosztatni. Egy más kerülő parantsolatban az adaték minden Lengyel Nemesnek tudtára, hogy minden Lengyel Nemes, ki tsak egyszer fegyvert foghat most emlékezzék-meg a' maga eleinek vitézségéről, és magát, edgy olly ellenség ellen, mely a' Kereszténységet el-temetni kívánnya, fel-fegyverkezvén, bátor szível táborba szálljon. — Hofzfas és pompás készületei után a' Török Követ-is (a' 25-dik Sept. kolt Madriti tudositások szerént) a' Spanyol Király mostani mulató helyébe Sz. Ildefonsoba, hól a' Királynak minden napi gyönyörüsége, vadászot, meg-érkezett. Itt az a' meg-jegyzés, hogy mihelyt a' Török Követ a' Spanyol Királynak ezen mulatazó helyére érkezvén magát audentziára és a' Királynak küldetett ajándékoknak által-adására készítette, leg-ottan a' Muszka Követ annak el-költezvén, Madritba nyomúlt-meg, és minden órán várja a' magáról való rendelést Pétervárából. — A' Frantzia Kabinétnak mostoni környüllállások között való maga meg-határozásáról annyit bizonyoson tudnak, hogy azt nyilván annak modja szerént ki-hírdette légyen, hogy azt tellyeséggel meg-nem fogná engedni, hogy az Anglus hadakozó sereg a' Közép-tengerre bé-áljon; mellyet hiheto az Anglus tudván, hogy a' Frantzia Kabinétnak ezen előre el-nézett feltétele el-ne fűlhesen, ama hires Anglus Vezér Elliot Novemberben Gibráltárba fog ismét bé-ülni, hogy az ott el-menő Anglus hajóknak annál bátrabb menetel készittethesék. — Már bizonyos az-is, hogy azon 8 nagyobb és 4 könnyebb, mind öszve 12 Muszka hadakozó hajok, mellyek a' Közép-tengerre tzéloznak, nem fokára az Anglia és

Frantzia-Országok között lévő keskeny tengeri tsatornára meg-érkeznek; mellyeknek elejekbe már az Angliai Kormányozó-széktől, Hüll felé, nagy hajók előtt jární szokott tsonakosok-is küldettettek, kik a' meg-nevezett tsatornán kerefszül vezefsék. Ha ez így vagyon, ebből az-is következik, hogy az Anglus nem fog a' Török mellett; mert különben nem vezetné az ellenséget ellene. Ha ezen Muszka hajos-fergetske magát a' Velentzei, többnyire mind uj hadakazó hajókból álló hajos-fereggel öszve-foglalhatja, 's azonban a' szárazon-is tsaportos ellenségeitől öszve-vetett vállokkal háborgottatni talál, kevés reménysége lehet a' Török tengeri fő Vezérnek, hogy a' Közép-tengeren lévő erősebb hatalom övé lehessen. — A' Frantzia Királynak 3 fő Tengeri vezérjei ezek: a' nagy Ocián tengerén *Suffrien* Ur; a' Közép-tengeren *Rioni Albert* Ur; a' Világnak más 3 részeiben lévő Frantzia Birodalmokban pedig *Gr. Esztaing* Ur. — A' Velentziek Konstantinápolyban lévő Követje jelentést tett már a' Nagy Vezérnek hogy, a' Közönséges-társaságnak kívánsága a' volna, hogy a' Kis-Ásia és Görögország közt való tengernek edgy néhány szigetetskéit a' Divány engedné által, és így ösztán edgyik rész mellett sem fogna. — Edgy Holláudiában lévő Prusz-szus tiszttól Berlinbe, és onnan hozzánk érkezett *Lewél* szerént az íratik: a' mi Huszáraink olly kedveségben vagynak Holláudiában, hogy ezeknek lopásra vagy egyéb tilalmas keresetre vetemedni éppen nem szükség. Mindent önként adnak nékiek a' Polgárok, fok Huszáraink viselnek 2 Orat, olyan pedig egy sints, a' kinek egy órája ne volna. Egy Anglus hajos-fereg a' Hollándus hajos-fereggel edgyesítettik; eszzerént Hollándia vagy a' Frantzia oltalmát meg-veti és Angliával ért edgyet, vagy az Anglus-

nak a' Frantzia ellen lett had izenése nem igaz. Titkosok az alattomban való tzeozások, az idő fogja mind ezeket nem fokára világofságra hozni. Abban a' meszszebb látó Politikusok sem láttatnak kételkedni, hogy még a' télen vagy jobbról vagy balról tüzet okád a' *Márs* mezeje, 's innen gondolják; mivel a' Törökkel télen és nem nyáron volna jó hadakozni, midön a' Pestistől semmit nem lehetne tartani. — Némellyek azt erősítik, hogy az Amsterdámnál lévő utolsó tsatában a' Pruszszus Katonák közzül-is mint egy 2400 estenek volna-el, kik között nagy rangú Tisztek és a' Királynak edgy kedvesse-is, ki mint Volóntér tsak a' Hollándusoknak látására ment vala, életektől fosztatának-meg. De sir-is a' hely azokon a' részeken, hól a' Pruszszus tábornak ágyut kellették lóbbantani. Már most itten szent a' hazafiak között való békefség; külső ellenségre készülnek. — Az ujjabb hírek szerént ugy vélekednek, hogy mivel a' tengeri Uraság felett vagyon egész Európában a' nagyobb baj, leg-előbb-is itt fogna a' két egymáfsal ellenkező éltetőállat, a' tűz a' vízzel öszve elegyedni, és már ezen hónapnak II-dik napján, a' közönseges gyűlésben meg-határozott az Anglusnak a' Frantziával lejendő tsatája, melyről minden orán várjuk a' tudositást. A' szárazon lévő Frantzia Seregnek edgyik főbb Vezére Gróf *Eszterházi*. — Azt olvassuk egy ujság levélből, hogy Gr. *Trautmánsdorf* parantsolatot vett légyen, hogy a' maga Brüszzeli utjából Bétsbe visszaz-térjen. — Muszka Országban 2 nevezetes jövendő-mondok támadtanak, kik a' néppel azt hitetvén-el, hogy még a' Muszka fegyver által 1788-dik esztendőben edgy nap-keleti Keziztény Tsászárság allittatnék helyre, a' nép önként fegyvert kér magának és egész készséggel van a' vi-

jádalra. — Öszve van már gyűlve azon jelentett 3 Mufzka Tábor; edgyid ezekközzül Ukrániában, ama még a' Török előtt-is felelmes *Feldmarsal Románzov* alatt fog-tsatázní; a' másik *Taurinnal*, a' harmadik pedig Péterváranál. — Ezen hónapnak első napjától fogva 1020 nagy ágyuk mondotnak Magyar Ország felé vitetteknek lenni, és a' hadi dólgek' költezteése máig sem szünik. Ugyan ezen hónapnak első napjától fogva, 4143 hámos lovak küldettek Austriából Magyar-országra a' Táborba, a' mint a' Német levelek írják: de ki tudná mind azokat az Europai hadi készületeket le-írni, mellyek a' Német levelekben kerülík a' Világot. E' vagyon egy közönséges levélnek az elején:

Dormivit Mars tranquillum somnum, & en! Politica eum evigilat. Sic credidit Gallia Anglos, Borussiaeque sopore politico obruere. Odor liliorum mortiferum somnum instillat. Sed heu! Anglia Borussiae, Austriam, Turciam, Russiam evigilat. Jam non dormiunt sed armis strident. Gallia interea decumbit: requiescat in pace! — si potest.

A' mostani Török Tsászár IV-dik *Achmet* e' fzerént rajzoltatik-le: a' homloka széles, a' szemei alig látszanak a' nagy vastag szemöldök alól, a' szája a' fzeretsenekéhez mind szélességére mind vastag ajakára nézve hasonló, a' válla igen széles. Már 62 esztendő és 13 esztendeje miolta uralkodik. Az ő Attya III-dik *Achmet* 1730-ban vettetett-le a' *Thronusból*. Az Anyja 700. Afzszonyok között leg-szebb vólt és Circafiában születetett. *Achmet* fel-nevelkedvén meg-tanúlta — az afzszonyok körül való nyájaskodást. — Tsászárrá lett; de az Ország nem ő által, hanem a' herélt emberek' Elöl-járója és a' borbelya által igazgattatik. —

Sz. S.

(A' többi következik.)